

Suomen Medisiinariliitto
Finlands Medicinarförbund
Finnish Medical Students' Association

Ulkosuomalainen medisiinari Suomessa

Julkaistu lokakuussa 2016

Eurooppalaisissa kaupungeissa opiskeleville suomalaisille lääketieteen kandidaateille on tarjolla hyvin vähän perehdytysmateriaalia työelämään Suomessa. Tämän vinkkipankin tarkoituksena on tuoda yhteen perustietoa EU:ssa opiskeleville, vaikka monet käsiteltävistä asioista koskevatkin samalla tavalla myös Suomessa opiskelevia.

Tässä vinkkipankissa käsiteltäviä aiheita ovat amanuenssuurit, viransijaisuudet, työnteko Suomessa opintojen eri vaiheissa sekä laillistuminen.

Toimitus: Sanna Backman, Jesse Karppinen, Mikko Kupila ja Ossi Syrjänen

---

Suomen Medisiinariliitto

Finlands Medicinarförbund

Finnish Medical Students' Association

c/o Suomen Lääkäriliitto

PL 49 (Mäkelänkatu 2 A)

FI-00501 Helsinki

Puh. (09) 393 091, suora 3930 745

Faksi (09) 3930 773

www.suomenmedisiinariliitto.fi

Amanuenssuurit

Mikä amanuenssi?

Amanuenssi eli "manu" on lääkäriharjoittelija, jolla ei ole terveydenhuollon ammattihenkilöstatusta. Tämä tarkoittaa, että amanuenssi ei saa tehdä hoitopäätöksiä taikka hoitaa potilasta itsenäisesti. Riippuen työpaikasta amanuenssi voi esimerkiksi seurata lääkärin työtä esim. poliklinikalla tai osastolla, kirjoittaa epikriisejä ja muita potilastekstejä tai tutkia potilaita ohjatuksi. Pähkinänkuoressa amanuenssuuri on siis turvallinen ympäristö, jossa voi harjoitella lääkäriyttä.

SML:n sivuilla on [tietoisku](#) amanuenssureista.

Milloin amanuenssiksi voi hakea?

Ainoa edellytys amanuenssuurille on, että opiskelee lääketiedettä. Tämä tarkoittaa, että amanuenssuureja voi tehdä, vaikka jo ensimmäisellä kesälomalla. Koska opintojensa alkumetreillä oleva preklinikan opiskelija ei välttämättä pysty hyödyntämään vielä amanuenssuuria opetustapahtumana, on joissakin sairaaloissa käytäntö, että amanuenssiksi otetaan vasta 3. vuosikurssin jälkeen, tai kun erikoisalaa vastaavat kurssit ovat suoritettut. Tässäkin käytännöt voivat olla ylilääkäri- tai paikkakohtaisia.

Miten ja milloin amanuenssiksi haetaan?

Paras tapa on yleensä olla suoraan yhteydessä itseään kiinnostavan erikoisalan ylilääkäriin. Mikäli rekrytointi ei onnistu suoraan hänen kauttaan, voi hän ohjata esimerkiksi rekrytointisihteerille sairaalan käytäntöjen mukaisesti. Kannattaa myös muistaa, että vaikka yhden erikoisalan ylilääkärin vastaus olisi kielteinen vedoten esimerkiksi rekrytointikäytäntöihin, ei tämä tarkoita, etteikö toiselta erikoisalalta samassa sairaalassa voisi saada paikkaa suoraan.

Amanuenssiksi hakeminen kannattaa aloittaa jo hyvissä ajoin - usein jopa vuotta ennen toivottua ajankohtaa. Tässäkin on paikkakohtaisia eroavaisuuksia. Kannattaa kuitenkin olla hyvissä ajoin liikkeellä, koska tulevaisuudessa kilpailu amanuenssipaikoistakin voi tulla kiristymään.

Mihin amanuenssiksi voi tai kannattaa hakea?

Periaatteessa amanuenssiksi voi hakea mille erikoisalalle tahansa. Yleisesti ottaen yliopistosairaaloista on vaikeampi saada paikkoja, sillä nämä paikat jaetaan yleensä paikallisen yliopiston omille opiskelijoille kandidaattiseurauksen kautta. Toki hakemista kannattaa yrittää, mutta on viisasta varautua hakemaan paikkaa myös kauempaa yliopistokaupungeista. Jotkut työnantajat ovat tarkkoja sen suhteen, että amanuenssilla on oltava suoritettuna kyseisen erikoisalan kurssit, toisaalta välillä näin ei ole.

Mikä on amanuenssuurien saatavuus?

Viime vuosina kasvaneet kotimaisten tiedekuntien sisäänottomäärät sekä ulkomailla opiskelemisen suosion kasvu johtanevat siihen, että kilpailu amanuenssuureista pikkuhiljaa kiristyy. Harjoittelupaikkojen määrä ei näillä näkymin ole kasvamassa samassa suhteessa harjoittelijoiden kanssa. Lisäksi yliopistolliset sairaalat ja usein näiden tukisairaalat rekrytoivat keskitetysti amanuensseja. Nämä paikat vapautetaan usein muiden kuin kyseisen yliopiston opiskelijoille vasta, jos ne eivät muuten täyty. Tämä vaikeuttaa etenkin ulkosuomalaisten työnhakua.

Yliopistosairaaloilta kannattaa toki hakea myös amanuenssuuripaikkoja, mutta niitä on yleensä edellä mainituista syistä vähemmän tarjolla kuin ei-yliopistollisissa keskussairaaloissa. Molemmissa hakukohteissa pätee se, että parhaimman tuloksen saa hakemalla suoraan yksiköiden ylilääkäreiltä paikkaa.

Vinkkejä ensimmäiseen amanuenssuuriin

Terveystieteiden laitokset ja tavat poikkeavat valtavasti eri maiden välillä, ja näiden erojen ymmärtämiseksi on amanuenssuuri oivallinen (kesä)työ. Ulkomailla opiskelevien onkin siis äärimmäisen suositeltavaa pyrkiä tekemään amanuenssuureja mahdollisimman monta ja mieluiten eri paikoissa.

- Kun aloitat ensimmäisen amanuenssuurisi Suomessa, putoat ikään kuin altaan syvään päätyyn. Tulet alussa tekemään asioita ensimmäistä kertaa koko ajan, ja myöhemmin päivittäin.
- Luota osaamiseesi, opintosi valmentavat hyvin amanuenssin tehtäviin. Muista, ettei amanuenssin kuulukaan osata lääkäriin työtä vielä.
- Ainoa tapa selättää uudet päivittäin vastaan tulevat tilanteet on kysyä. Suositeltavaa on heti alussa kertoa ihmisille, joiden kanssa työskentelet, että opiskelet ulkomailla. Yleensä työkaverit kiinnostuvat sinusta myönteisellä tavalla tässä vaiheessa ja mielellään auttavat. Yleinen virhe on yrittää vaikuttaa pätevältä ja soveltaa silloin, kun olisi pitänyt kysyä neuvoa.
- Selvitä työnantajalta etukäteen, mitä amanuenssilta kyseisellä osastolla tai sairaalassa vaaditaan. Näytät, että olet kiinnostunut oppimaan uutta saaden samalla tietoa odotuksista sinua kohtaan ja täten voit valmistautua paremmin kesätyötäsi varten.

- Suomessa töissä ollessa on oma-aloitteisuus arvostettua, ja parhaiten pääsetkin mukaan tekemään enemmän ja oppimaan uutta näyttämällä kiinnostuksesi. Ulkomailla opiskelevat otetaan yleensä samalla tavalla vastaan kuin Suomessa opiskelevat, ja sairaalassa tärkeintä onkin yrittää parhaansa ja näyttää halunsa olla mukana ja oppia talon tavoille.

Viransijaisuudet - vähintään neljännen vuoden opinnot suoritettuasi

Mikä viransijaisuus?

Suomessa on mahdollista toimia lääkärin sijaisena terveydenhuollon laitoksissa sen jälkeen, kun on suorittanut loppuun perusopintojen neljännen vuosikurssin opinnot. Tämä pätee myös toisessa EU-maassa opiskelevalle medisiinarille.

Viransijaisena toimitat samaa tehtävää kuin lääkäri jota sijaistat, eli käytät julkista valtaa ja määrääät lääkkeitä täyttäessäsi esimerkiksi sairaalan virkaa. Kannat siis potilaistasi ja heidän hoidostaan vastuun sekä toimit terveydenhuollon ammattinimikkeellä, toisin kuin amanuenssi.

Neljännen vuosikurssin suorittanut

Voi toimia lääkärin sijaisena erikoissairaanhoidon yksikössä sekä terveyskeskuksen vuodeosastolla. Lisäksi on mahdollista toimia erikoissairaanhoidon päivystyksessä. Tällöin päivystyspisteessä tulee olla paikan päällä laillistettu lääkäri, jonka suorassa ohjauksessa viransijainen toimii. Toimiminen perusterveydenhuollon päivystyksessä tai perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksessä ei ole sallittua. Lisäksi opiskelijalla pitää olla suoritettuna sen erikoisalan kurssit, jossa hän toimii viransijaisena.

Viidennen vuosikurssin suorittanut

Voi toimia edellä mainittujen lisäksi sekä perusterveydenhuollon poliklinikalla (terveyskeskuksessa) että päivystyksessä. Lisäksi, mikäli viidennen vuoden opinnot suorittanut medisiinari toimii päivystyksessä, ei hänen tarvitse olla enää laillistetun lääkärin suorassa ohjauksessa, mutta tarvitsee nimetyn takapäivystäjän. Kaikissa päivystyspisteissä tulee olla paikalla laillistettu lääkäri toimintaa ohjaamassa.

Vinkkejä ensimmäiseen sijaisuuteen

Luvat ovat kaiken A ja O, sillä ilman niitä ei voi toimia lääkärin sijaisena. Seuraavassa osassa käsitellään laillistumista, tässä kuitenkin muutama vinkki ensimmäiseen sijaisuuteen.

- Kuten amanuenssuureissakin, ole ajoissa liikenteessä. Aktivoitua kannattaa hyvissä ajoin, jopa vuosi ennen harjoittelun alkua, jotta saat varmistettua paikan haluamassasi työpaikassa. Käytännössä mitä lähempänä yliopistosairaalaa hakemasi paikka on, sitä halutumpia paikat ovat. Erityisesti tämä korostuu Helsinki-Turku-Tampere-akselilla.
- Mieti tarkkaan minkälaisia töitä haluat tehdä. Kuinka tärkeää on päästä harjoittelemaan toimenpiteitä? Oletko valmis tekemään työnkuvan suhteen kompromissin, jotta pääset tietylle alueelle maantieteellisesti? Kuinka tärkeää

sinulle on palkkaus? Perusterveydenhuollon puolella ja kaukana kasvukeskuksista palkkaus on yleensä parempi.

- Selvitä, mitä tehtäviisi kuuluu! Erikoislääkärin, yleislääkärin ja muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden, kuten hoitajien tehtävät ja valtuudet eroavat tuntuvasti myös EU:n sisällä.
- Selvitä, mitä osaamista kannattaa hioa ennen töiden aloittamista. Nyrkkisääntönä lääkäreiden koulutukseen kuuluu Suomessa enemmän toimenpideosaamista kuin Euroopassa keskimäärin.
- Tässäkin asiassa vanhemmat ja kokeneemmat medisiinarit ovat ystäviäsi: kysele kokemuksista eri tehtävissä ja paikoissa. Kysy myös seniorituesta, eli esimerkiksi miten seniori, eli sinulle nimetty ohjaava/tuutoroiva vanhempi lääkäri, oli paikalla, kuinka hyvin hän auttoi kiperissä tilanteissa ja kuinka hyvin häneen sai yhteyden.

Valvira myöntää tarvitsemasi luvat toimia sijaisena

Valvira, eli Suomen Sosiaali- ja Terveysalan Lupa- ja Valvontavirasto ohjaa, hoitaa ja valvoo Suomen terveydenhuollon lupahallintoa. Valvira käytännössä siis määrittää, milloin voit toimia sijaisena ja mitä lupia siihen tarvitset.

Tarkista Valviran tuoreet ohjeet [tästä](#). Suomen kansalaisen ei tarvitse liittää hakemukseen kopiota passista. Jos se on suinkaan mahdollista, kysy myös sinun yliopistossasi ylemmillä vuosikursseilla opiskelevilta neuvoa, sillä Valviralla saattaa olla yliopistokohtaisia toivomuksia liitteiden suhteen. Valviran sivuilla hakemuslomake on suomenkielinen, mutta siitä on myös olemassa versio [englanniksi](#).

On yleistä, että lupien kanssa voi tulla kiire, ja ulkosuomalaisen medisiinarin täytyy kiinnittää erityisesti huomiota aikatauluun lupien saamisen suhteen ennen töiden aloittamista. Viivettä esiintyy yleensä kahdessa vaiheessa, Ensinnäkin kaikilta yliopistoilta ei saa jouhevasti opintorekisteriotetta tai muita papereita, joita Valvira tarvitsee liitteeksi lupahakemukseen. Selvitä, miten tämä onnistuu oman yliopistosi kohdalla hyvissä ajoin. Toiseksi Valviran omaa käsittelyaikaa on joskus vaikea ennakoida. Paperit kannattaa lähettää kirjattuna ja varmistua siitä, että ne ovat menneet perille. Usein Valvira käsittelee hakemukset muutamassa viikossa, mutta välillä lupien saaminen on erinäisistä syistä kestänyt moninkertaisen ajan.

Älä ujostele työpaikan hakemista, vaikka olisitkin kuullut, että laillistuminen ei aina onnistu jouhevasti. Huomioi yliopiston ja Valviran käsittelyajat realistisesti, mutta älä jätä hakematta töitä vain sen takia, että kuulemasi perusteella asiat ovat joskus jollain tutullasi menneet pieleen. Sinun on perusteltua luottaa siihen, että eri tahot, joista olet riippuvainen, toimivat normaalilla tavalla. Työnhakuvaiheessa voit siten myös olettaa, että laillistaminen onnistuu ajallaan. Hyvin suunnitellut kesätyöt onnistuvat useimmiten.

Jos vaikuttaa siltä, että oikeuksien saaminen ajoissa vaarantuu, ole ajoissa yhteydessä tulevaan työnantajaasi. Muista, että normaalista poikkeavat byrokratian käsittelyajat eivät ole sinun syytäsi, ja että työnantajasi myös ymmärtää tämän. Kaikki terveydenhuollon alalla työskentelevät painivat byrokratian kanssa. Työnantajasi on tässä vaiheessa jo sitoutunut ajatukseen, että tulet hänelle töihin. Hänellekin on siis otollisinta saada tilanne selvitettyä sen sijaan, että hän joutuisi etsimään uuden sijaisen.

Laillistuminen Suomessa valmistumisen jälkeen

Kaksoislaillistus ja yksivaiheinen laillistuminen

Keväällä 2011 Suomessa siirryttiin kaksivaiheisesta laillistuksesta yksivaiheiseen. Ennen tätä Suomessa valmistunut lääkäri oli täysin laillistettu vasta sen jälkeen, kun oli suorittanut lääketieteen perusopinnot SEKÄ perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen. Lakimuutoksen jälkeen Suomessa valmistunut lääkäri on heti perusopintojen suorittamisen jälkeen täysin laillistettu.

EU:ssa on kuitenkin maita, joissa on edelleen käytössä kaksoislaillistus. Jos valmistuu tällaisessa maassa lääkäriksi, mutta ei suorita tätä seuraavaa pakollista harjoittelua, ei voi vielä laillistua esimerkiksi Suomessa. Sen jälkeen, kun kaksoislaillistus poistui Suomessa keväällä 2011, ei myöskään ole ollut lähtökohtaisesti mahdollista suorittaa harjoitteluja Suomessa, sillä Suomen laki ei tunnista harjoittelun vaatimaa osittaista laillistusta. Koska lakimuutoksen yhteydessä ei ollut mitään siirtymäaikaa, asetti tämä monet ulkomailla opiskelevat vaikeaan asemaan, sillä mikäli opiskelija ei voinut syystä tai toisesta suorittaa pakollista harjoittelua lähtömaassaan, muodostui laillistuminen Suomessa mahdottomaksi.

Koska tämä muutos asetti monet opiskelijat hankalaan asemaan, ja koska katsottiin, etteivät he voineet tietää lakimuutoksen vaikutusta opintoja aloittaessaan, lisättiin vuodenvaihteessa 2015-2016 terveydenhuollon ammattihenkilöstä annettuun lakiin lisäys 6 A §. Tämä mahdollistaa sellaisen henkilön, joka on aloittanut opinnot ennen vuotta 2012, valmistumisen jälkeisen harjoittelun toteuttamisen Suomessa. Tämä lisäys on kuitenkin ehdoton aikarajan suhteen, eli mikäli opiskelija aloitti opintonsa vuonna 2012, tai myöhemmin, ei hänen ole enää mahdollista suorittaa harjoittelua Suomessa. On mahdollista, että aikarajaa jatketaan sitten kun se on ajankohtaista, mutta tälle ei ole takeita.

Kun Valvira käsittelee EU:ssa opintonsa suorittaneen, Suomessa laillistusta hakevan, lääkärin hakemusta, sitoo Valvira tässä suhteessa EU:n Ammattipätevyysdirektiivin ([2005/36/EY](#)) liite nro. V. Siinä eritellään, mikäli eri EU-maissa myönnettyillä tutkintotodistuksilla tulee olla liite, tässä tapauksessa todistus suoritetusta pakollisesta harjoittelusta, jotta tutkintotodistuksen haltijaa voidaan pitää täysin laillistettuna.

Seuraavissa maissa suoritettu opinnot edellyttävät Ammattipätevyysdirektiivin (2005/36/EY) liitteen nro. V mukaan pakollista harjoittelua, ennen kuin laillistuminen Suomessa on mahdollista: Tšekki, Tanska, Irlanti, Liettua, Luxemburg, Malta, Puola, Portugali, Ruotsi, Iso-Britannia.

Laillistuksen hakeminen

Kaiken tarvittavan tiedon löydät Valviran [sivuilta](#). Alle olemme listanneet hakemusohjeet hieman tyypistetyssä muodossa:

Lääkärinä työskenteleminen Suomessa edellyttää Valviran myöntämää ammatinharjoittamisoikeutta eli niin sanottua laillistumista. Kun lupa ammatinharjoittamiseen myönnetään, voi henkilö hakea itsestään merkinnän myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Terhikki). [Hakemus](#) (400€)

Oikeutta harjoittaa lääkärin ja erikoislääkärin ammattia haetaan Valviralle osoitetulla hakemuksella. Hakemukseen on aina yksilöitävä, mitä ammattia hakemus koskee. Hakemuksen käsittelyaika on noin 3-4 kuukautta. Käsittelyaika alkaa kulua siitä, kun kaikki tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet Valviraan.

Kielitaito

Kielitaidon todistamiseen riittää Suomessa suoritettu ylioppilastutkinto, jossa on kirjoitettu myös äidinkieli suomeksi tai ruotsiksi.

Opiskelijan, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoaan Suomessa, on todistettava kielitaitonsa maistraatista saatavalla syntymätodistuksella, josta tulee ilmi, että laillistettavan äidinkieli on suomi tai ruotsi. Muussa tapauksessa kielitaito on todistettava suorittamalla valtionhallinnon kielitutkinnon tai yleisen kielitutkinnon. Lisätietoa kielitutkinnoista löydät opetushallituksen sivuilta [täältä](#) ja [täältä](#). Hakemuksen kanssa tulee myös toimittaa useita liitteitä, joista löydät tarkemman listan Valviran [sivuilta](#).

Mikäli nimesi on muuttunut opiskeluiden aikana, tai maa, jossa opiskelet, ei rekisteröi ammatinharjoittajia, katso tarkemmat tiedot Valviran [sivulta](#).

Hakemusasiakirjojen muodolliset vaatimukset

Valvira pyytää, että kaikki liiteasiakirjat toimitetaan virallisesti oikeaksi todistettuina jäljennösinä hakemuksen käsittelyn nopeuttamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että julkinen notaari on todistanut jäljennöksen oikeaksi (leima ja allekirjoitus). Myös viranomaisen antama Apostille-todistuksella varustettu jäljennös hyväksytään. Jos liiteasiakirja on tavallinen kopio, Valviran on tarkastettava liiteasiakirjojen oikeellisuus niiden myöntäneeltä taholta, mikä hidastaa prosessia merkittävästi. Hakemukseen on liitettävä suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset asiakirjoista. Käännösten on oltava Suomessa tai muussa EU/ETA-valtiossa virallisen tai auktorisoidun kielenkääntäjän

kääntämiä. Käännökset tulee toimittaa alkuperäisinä kääntäjän alkuperäisellä leimalla ja allekirjoituksella tai virallisesti oikeaksi todistettuna julkisen notaarin, taikka edustuston, alkuperäisellä leimalla ja allekirjoituksella.

Lääkäri saa yksilöintitunnuksen laillistamisen yhteydessä Valviralta. Lääkäriin ja erikoislääkäriin laillistamisessa noudatetaan direktiiviä [2005/36/EY](#). Direktiivin mukaisen lääkäriin perustutkinnon suorittamisen jälkeen Valvira voi myöntää oikeuden toimia laillistettuna lääkäriin. Lisäksi Valvira voi myöntää oikeuden toimia laillistettuna erikoislääkäriin, jos lääkäriin on kyseisen direktiivin mukainen koulutus.